

ИВ. А. ИЗВОРСКИ

Гланка

РЖКОВОДСТВО

ЗА

ФРЕНОЛОГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

СОФИЯ
1938

Handwritten scribble

ИВ. А. ИВОВСКИ

РЖКОВО ДСТВО

3А

ФЕНОЛОЛНЕСКИ ИСПИТАВАНИИ

ИВОВСКИ
1931

Ръководство за френологически изследвания

УВОДЪ

Очертанията, формитѣ и голѣмината на човѣшката глава, на лицето и въобще на цѣлото му тѣло, не сж случайни явления, а означаватъ писменостъ на разумнитѣ природни сили, които целесъобразно устройватъ тѣлата и ръководятъ развитието и дейността на хората и на всички други сжщества.

Разумнитѣ природни сили устройватъ тѣлото на дадено сжщество отъ такива материали и му даватъ такива очертания, форми и образи, каквито сж най-подходни за дейността, развитието и усъвършенствуването на заложитѣ, които носи това сжщество въ дадено време.

Още отъ най-древни времена се казва за човѣка, че е малка вселена (микрокосмосъ), а съ други думи, това ще рече, че всички творчески сили на вселената непрерывно взематъ участие въ строежа, развитието и дейността на неговото тѣло, чрезъ което непрерывно работятъ и се проявяватъ сърдцето, умътъ, ду-

---

ЗАБЕЛЕЖКА: Настоящото ръководство за френологически изследвания е твърде кратко, съ общи указания, нарочно пригодно за целта да разясни значението и да покаже начина за използване на предлаганата отъ насъ цвѣтна карта.

шата и духътъ на човѣка. Всѣки удъ (органъ) въ човѣшкото тѣло е проводникъ на множество космични сили, които сж необходими за живота, правилното развитие, здравословното състояние и дейността на цѣлокупния човѣкъ. Следователно, първата и най-важната задача на човѣка е да проучи и узнае предназначението и службата на всичкитѣ си удове, какъ да работи съ тѣхъ и начинитѣ да ги пази въ пълна изправностъ.

Чрезъ всестранно проучване и опознаване на себе си, т. е. на малката вселена, човѣкъ въ сжщностъ проучава и опознава голѣмата вселена (макрокосмоса), въ чието цѣлокупно и всестранно проучаване и опознаване е крайната целъ, смисълътъ и щастието на човѣка и на всички други сжщества. Но за всестранното проучаване и опознаване на себе си и на другитѣ люде, необходимо е, най-напредъ човѣкъ да се научи да чете и разбира езика и писмото на разумнитѣ природни сили, които му говорятъ чрезъ очертанята, формитѣ и образитѣ на удоветѣ на неговото тѣло, на сжществата, предметитѣ и явленията въ природата.

Френологията е, именно, тази наука, която се занимава съ изучаването на склонноститѣ, способноститѣ, заложитѣ, дарбитѣ, силитѣ, чувствата, стремежитѣ и възможноститѣ за проявяването на човѣка, по строежа, очертанята, формитѣ, облика и голѣмината на неговата глава. Съ изучаването на френологията човѣкъ ще си разясни много загадки и проти-

воречия въ собствения си животъ и въ живота ва другитѣ люде и ще се убеди, че различието въ мислитѣ, сжжденията, схващанията и разбираанията за свѣтогледа, разнообразието на способноститѣ, чувствата, склонноститѣ, стремежитѣ и проявитѣ на хората сж въ зависимостъ отъ строежа и развитието на мозъка имъ. Защото мозъкътъ е главниятъ удъ, чрезъ който ставатъ всички умствени, чувствени и душевни прояви и се управляватъ и извършватъ действията на всички други удове въ тѣлото.

Усилената и продължителна дейность на ума въ едно или друго направление отъ редица поколѣния причинява развитието и оформяването на дадени части отъ мозъка по начинъ, отговарящъ на проявяваната умствена деятелность. А мозъкътъ, отъ своя страна, оформява черепа, обвивката си, по сжщия начинъ, както е оформенъ той самиятъ. Следователно, по очертанията, формитѣ и облика на черепа на даденъ човѣкъ, ние можемъ смѣло да сждимъ за строежа и развитието на мозъка му, а оттамъ и за неговитѣ душевни и умствени сили, за склонноститѣ, способноститѣ, стремежитѣ, проявитѣ му и др.

Френологията, като положителна и опитна наука, отдавна е вече предметъ на сериозно и внимателно проучване отъ страна на видни учени въ Англия, Америка, Франция, Германия и други културни държави. Въ странитѣ на гореказанитѣ народи всички научно провѣрени

данни на френологията нашироко сж застъпени и се използватъ въ областта на възпитанието, правосъдието, криминалистиката и други области на човѣшката дейность. Придобивкитѣ отъ изучаването на френологията и приложението на нейнитѣ принципи сж повече отъ задоволителни и насърчителни. Време е вече и у насъ да се обърне внимание на тази наука, която ще внесе голѣма свѣтлина и ще разкрие нови пътища и нови начини, особено въ областта на училищното и домашното възпитание.

Основи на френологията

Първата основа, върху която се изгражда френологията (наука за проявитѣ на ума) гласи, че мозъкътъ е удѣ на ума, сжщо така, както окото е удѣ на зрението, ухото на слуха, носътъ на обонянието и т. н.

Втората основа на френологията гласи, че мозъкътъ се състои отъ толкова отдѣлни срѣдоточия (центрове), колкото чувства и умствени способности има у човѣка. Това се потвърждава най-ясно отъ наблюденията на много случаи, че при повреждането на части отъ мозъка се изгубватъ само тѣзи чувства и способности, които сж свързани съ повреденитѣ срѣдоточия.

ОБЩО РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА

Споредъ учението на френологията, мѣсторазположението на срѣдоточията (центроветѣ) въ мозъка на разнитѣ склонности, способности и чувства се разпредѣлятъ въ човѣшката глава, както е показано на чертежа, а въ цвѣтната карта всѣко срѣдоточие е отбелязано съ символиченъ образъ и число.

На чертежа ясно се вижда, че срѣдоточията на най-низшитѣ — самосъхранителнитѣ, разрушителнитѣ и стопанскитѣ — склонности сж разположени въ областта около ушитѣ.

Гледай въ цвѣтната карта числата 6, 7, 8, 9, 10, 11 и буква Б. Въ долната часть, отзадъ на главата, сж разположени срѣдоточията на семейнитѣ, домашнитѣ и общественитѣ склонности и половото влѣчение. Гледай въ картата числата 1, 2, 3, 4 и буква А.

Въ горната часть, отзадъ на главата, сж разположени срѣдоточията на личнитѣ чувства. Гледай въ картата числата 5, 12, 13, 14. Въ предната часть на главата, т. е. по основата и срѣдата на челото сж разположени срѣдоточията на наблюдателнитѣ и възприемателни способности. Гледай въ картата числата 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33. Непосрѣдствено надъ възприемателнитѣ и наблюдателни способности, т. е. въ горната часть на челото, сж разположени срѣдоточията на разсждъчнитѣ и умозрителни способности. Гледай въ картата числата 36, 37, и буква Г. Въ страничнитѣ области на горната часть на главата сж разположени срѣдоточията на творческитѣ способности. Гледай въ картата числата 20, 21, 22, 23, 34, 35 и буква В. Въ горната, връхната часть на главата отпредъ сж разположени срѣдоточията на висшитѣ нравствени, идеалистични и религиозни чувства. Гледай въ картата числата 15, 16, 17, 18, 19 и буква Д.

При започване на френологически изследвания на нѣкоя човѣшка глава, най-напредъ трѣбва да опредѣлимъ нейнитѣ общи очертаня и форми. За тази цель, необходимо е главата да бжде разгледана отъ три страни: от-

предъ, отстрани и отгоре. Така ще откриемъ, кои части на черепа сж най-много изпъкнали, отдето трѣбва да теглимъ заключението, че съответнитѣ срѣдоточия въ мозъка сж най-силно развити, което пѣкъ показва, че тукъ, именно, е била най-продължителната и усилена умствена дейность. Явно е, че изпъкналоститѣ на едни или други части на черепа ще дадатъ различни очертания и форми на главата.

РАЗГЛЕЖАНЕ НА ГЛАВАТА ОТПРЕДЪ

Като разглеждаме една човѣшка глава отпредъ, т. е. нейната лицева страна, тя ще ни се яви главно въ една отъ дветѣ основни, геометрически форми—четирижгълникъ или овалъ. Сжщо така лицевата страна на главата ни дава и две основни френологически мѣрки—височина и широчина на главата.

Глава съ четирижгълно очертание на лицето може да бжде въ формата на квадратъ или трапецъ, съ голѣма основа горе въ челото или пѣкъ долу, при основитѣ на челюститѣ. Колкото по-силно е изразена четирижгълната форма въ лицето на една глава, толкова повече това говори за дейность на сили и качества отъ мжжкото начало у човѣка—мисълта и волята. Органическото електричество се движи по чупена линия, следователно, когато въ лицето на една глава преобладаватъ чупенитѣ линии, това показва, че природата на тази личностъ е електрична, т. е. силна, волева, съ

стремежъ да застава на чело и да ръководи другитѣ.

Глава, чието лице има овално очертание и форми, говори за дейностъ на сили и качества отъ женското начало у човѣка — чувствата, желанията, въображението. Органическиятъ магнетизъмъ се движи по крива линия, следователно, колкото повече въ лицето на една глава сж изразени овалнитѣ очертания, толкова повече природата на тази личностъ е магнетична — чувствена, възприемчива, пасивна, съ стремежъ да се занимава предимно съ себе си и оставя да го ръководятъ,

При разглеждане на дадена глава отпредъ, т. е. нейното лице, трѣбва да се обърне особено внимание върху височината и широчината на лицето, което ни показва, каква е височината и широчината на самата глава. Височината на лицето се измѣрва по отвесна линия, отъ най-долната точка на брадата до най-високата точка на челото, а широчината се измѣрва по правата линия, съединяваща изпъкналоститѣ на ябълчнитѣ кости, скулитѣ. Тѣзи мѣрки сж много важни при френологическитѣ изследвания, защото височината на главата говори за силитѣ, качества, дейността, развитието, стремежитѣ и постиженията на духовната природа у човѣка. Широчината на една глава показва, каква е силата, дейността, стремежътъ и желанието за материални придобивки, т. е. какви сж проявитѣ на неговата материална природа.

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА ОТСТРАНИ

При разглеждане на човешката глава отстрани ще откриемъ други важни френологически данни, необходими за пълното и всестранно проучаване на силитѣ, заложитѣ и способнитѣ у човѣка. Най-напредъ, трѣбва старателно да проучимъ общото профилно очертание на главата, а следъ това, съ особено внимание да се спремъ върху профилното очертание само на лицето. Защото линията на профилното очертание на лицето ще ни покаже особенитѣ отличителни черти и характерни белези на личността.

Трѣбва да се знае и да се помни винаги отъ изучаващия френологията, че главата, въ нейната цѣлостъ, представя отъ себе си съвкупностъ на всички сили, чувства, заложи и възможности, които природата е вложила въ човѣка. Лицето, обаче, представя отъ себе си проявения човѣкъ, т. е. показва, съ колко отъ силитѣ, чувствата и заложитѣ, вложени въ него, той работи и то въ каква насока — възходяща или низходяща.

Образецъ на правилно развита глава съ идеално профилно очертание представя цвѣтната френологическа карта, която даваме като важно пособие за френологически изследвания. Глава, съ такава правилно очертана профилна линия, както е дадено на цвѣтната картина, говори за всестранно и хармонично развита личностъ, на която умътъ, сърдцето и волята всѣ-

кога действуватъ въ пълно съгласие. Мислитъ, чувствата и действията на такъвъ човѣкъ сж всѣкога трезви, целесъобразни и творчески. Но глава съ такова правилно устройство и идеално очертани линии, както на дадения образецъ въ цвѣтната френологическа карта, може да се види само измежду първостепеннитъ гении. Устройството и очертанията на главитъ у останалитъ хора, обаче, както ще видимъ по-долу, отстѣпватъ отъ дадения образецъ и се различаватъ въ много отношения. Отъ правилното профилно очертание на лицето, дадено въ образа на цвѣтната картина, се различаватъ главно четири вида отклонения, въ зависимостъ отъ това, дали въ нѣчий профилъ най-много изпъква челото, носа, устата или брадата.

Лица, въ чийто профилъ изпъква най-много линията на челото, биватъ предимно люде на мисълта. Тѣ се стараятъ да обясняватъ и разрешаватъ съ ума си всички въпроси относно сжщността на живота и явленията въ природата, поради което непрестанно създаватъ всевъзможни учения, идеи, теории, фантастични планове и др. И колкото повече у такива люде височината на главата е по-голѣма отъ широчината на лицето, толкова мислитъ, схващанията и разбиранията имъ сж по-невъзможни и нѣмащи нищо общо съ действителността.

Лица, въ чийто профилно очертание изпъква най-много носа съ твърде забележителна подутостъ и гърбавина по срѣдата така,

че се получава носъ въ видъ на орлова човка, се отличаватъ съ необикновено силно себелюбие, забележителенъ природенъ умъ и силни страсти. Съ своето безгранично желание да властвуватъ, тѣ винаги се стремятъ да налагатъ личнитѣ си разбирания на другитѣ, а сжщо така да ги ръководятъ и управляватъ въ всѣко отношение.

Лица съ профилно очертание, въ което най-много изпъква устата, т. е. устнитѣ сж издадени напредъ, показватъ хора, въ които чувственостъта и низшата, животинската природа взематъ надмощие. Идеалитѣ и цельта въ живота за такива хора се състоятъ въ желанието да изпитватъ, колкото може повече, всички тѣлесни удоволствия, които се получаватъ отъ ядене, пиене и др.

Лица, въ чиито профилни очертания най-много изпъква, издадена е напредъ брадата, говори за хора, у които дейността на волята взема надмощие предъ дейността на ума и тази на сърдцето. Лица съ такива бради намиратъ своето призвание въ областъта на физическия трудъ, дето се чувствуватъ най-добре, защото тамъ намиратъ най-голъми възможности да упражняватъ своята воля и да принасятъ полза съ труда си.

Освенъ разглеждане на лицето отпредъ и отстрани (профилно), за да изследваме и узнаемъ неговитѣ общи очертания и форми, чиито значения вече изтъкнахме, необходимо е сжщо така да се спремъ и старателно да проу-

чимъ и изтъкнемъ поотдѣлно очертаніята и формитѣ съ значението имъ на разнитѣ части въ човѣшкото лице — очитѣ ушитѣ, брадата, носа, устата, веждитѣ и челото. Всичкитѣ поменати удове въ човѣшкото лице съ своята голѣмина, оформеностъ и видъ говорятъ по единъ ясенъ и безспоренъ начинъ съ езика на разумната природа за стремежитѣ, дейността, напредъка и постиженията на дадена личностъ въ една или друга насока. Колкото по-правилни и усъвършенствуванни сж очертаніята и формитѣ и колкото по-красивъ е видътъ на даденъ удъ въ нѣчие лице, това свидетелствува за голѣмия напредъкъ на тази личностъ въ точно опредѣлена насока.

РАЗГЛЕЖДАНЕ НА ГЛАВАТА ОТГОРЕ

Като разглеждаме човѣшката глава отгоре, ще откриемъ, че у нѣкои люде черепътъ се явява значително удълженъ по посока на осьта отъ челото къмъ задната частъ, а у други люде черепътъ се явява значително разширенъ по посока на осьта, която минава презъ ушнитѣ отвори. Въ зависимостъ отъ това различие на черепитѣ, людетѣ се раздѣлятъ главно на два вида: *дългоглави* и *широкоглави*.

Дългоглавиятъ видъ люде, отъ своя страна, се подраздѣля на *дългоглави съ високъ черепъ* и *дългоглави съ низкъ черепъ*. Широкоглавиятъ видъ сжщо така се подраздѣля на

широкоглави съ високъ черепъ и широкоглави съ низкъ черепъ.

Дългоглавитѣ люде съ низкъ черепъ, т. е. тѣзи, които иматъ черепа си значително удълженъ по посока на осьта отъ челото къмъ задната частъ на главата, иматъ най-силно развити срѣдоточия на личнитѣ чувства, на домашнитѣ и обществени склонности и половото влѣчение. Тѣ се отличаватъ съ следнитѣ основни черти: иматъ твърде ограничени, едностранчиви и повърхностни схващания и разбираия въ всѣко отношение. Нѣматъ особенъ стремежъ къмъ наука, просвѣта, духовно издигане и напредкъ. Деятелни сж и се движатъ стремително по най-прѣкитѣ пѣтища, но всѣкога къмъ нѣкаква неопредѣлена цель. Подтиквани отъ своитѣ чрезмѣрно развити лични чувства, тѣ иматъ силно желание да показватъ себе си и да изказватъ мнението си. Водени отъ своитѣ силно развити обществени склонности, тѣ лесно се подаватъ и увличатъ отъ всичко, което вълнува и движи тѣлпата. Подъ влиянието на силно развититѣ си домашни склонности, тѣ сж твърде привързани къмъ своето семейство и сж готови всичко да направятъ за него. Иматъ силно развито полово влѣчение и често се подаватъ на необуздани страсти отъ половъ характеръ.

Общо казано, дългоглавитѣ люде съ низкъ черепъ стоятъ на твърде низко стѣпало въ умствено и духовно отношение. Поради това тѣ иматъ нужда отъ най-ранната

имъ възраст да бждатъ ръководени, възпитавани и направлявани отъ високо просвѣтени и духовно издигнати люде. Оставени сами на себе си, безъ възпитание, грижа и ръководство, тѣ образуватъ онази улична тълпа, която често изпада въ изстжпления при разни случаи.

Дългоглавиятъ видъ съ високъ черепъ люде има три подраздѣления:

1) Дългоглави съ високъ черепъ, но съ най-голѣмо развитие на челото, т. е. силно развити срѣдоточия на наблюдателнитѣ, възприемателнитѣ, представнитѣ, събирателнитѣ, разсждъчнитѣ и умозрителнитѣ способности. Този видъ люде проявяватъ най-голѣма и широка умствена дейность въ областъта на всички видове естествени и исторически науки, кждето иматъ и най-голѣми постижения.

2) Дългоглави съ високъ черепъ и съ най-голѣмо развитие и добре оформена върхната часть на главата, т. е. съ най-силно развити срѣдоточия на висшитѣ нравствени, идеалистични и религиозни чувства. Този видъ люде иматъ най-голѣмъ стремежъ къмъ висши духовни, философски и идеалистични размишления, изповѣдване и служене на общочовѣшки идеали, създаване на религиозни, реформаторски и високо-идейни учения и общества, които да внесатъ обновление и подобрене въ свѣта. Измежду този видъ люде излизатъ всички велики личности, учителитѣ на

човѣчеството, които се отличаватъ съ най-обширни, всестранни и дълбоки схващания и разбирания за сжщността на живота и за Великата Разумность, Която работи въ цѣлата вселена. Това сж люде, за които смисълътъ на тѣхното сжществуване е въ единствената цель, да проповѣдватъ и поддържатъ вѣрата на човѣчеството въ сжществуването на Бога и на неговитѣ вѣчни и разумни закони.

3) Дългоглави съ високъ черепъ люде, на които най-силно развита е задната часть на главата, т. е. най-силно развити срѣдоточията на личнитѣ чувства и тѣзи на домашнитѣ и обществени склонности. Отъ този видъ люде излизатъ всички степени общественици, правници, държавници, обществени и народни водители, преобразователи и пр. Тѣ сж твърде съобразителни, схватливи, напредничави, бързо преценяващи, винаги деятелни и предвидливи. Подтиквани отъ своитѣ лични чувства, тѣ иматъ силно желание и непреодолимъ стремежъ да излизатъ напредъ, да заставатъ на чело и да ръководятъ другитѣ. Тѣ искатъ на всѣка цена да прокаратъ своитѣ схващания и разбирания, да постигнатъ своята предварително опредѣлена цель, къмъ която се стремятъ съ всички сили и срѣдства.

Широкоглавиятъ видъ съ низкъ черепъ люде, чиято глава е значително разширена по посока на осьта, която минава презъ ушнитѣ отвори, има чрезмѣрно развити срѣдоточия на самосъхранителнитѣ, разрушителнитѣ и сто-

панскитѣ склонности, поради което ржководното начало у тѣхъ е желанието да иматъ много материални срѣдства, които да имъ осигурятъ живота и безопасността. Поради това, тѣ се явяватъ твърде назадничави по отношение умствения и духовенъ напредѣкъ. Тѣхниятъ идеалъ и единствената цель е, колкото се може повече да натрупатъ материални богатства, да си съграждатъ жилища, да се обзавеждатъ, уреждатъ и осигуряватъ. Въ най-низшата си проява този видъ люде биватъ крадци, разбойници, скжперници и пр., а по-високостоящитѣ отъ тѣхъ се занимаватъ съ банкерство, устройване на осигурителни дружества, лихварство, търговия и др. Измежду този видъ люде излизатъ най-храбритѣ и смѣли войници, които не отстѣпватъ предъ никаква опасностъ. Тѣ иматъ неизчерпаеми тѣлесни сили и когато сж добре възпитавани и ржководени, биватъ най-добритѣ работници въ полето на материалната култура.

Широкоглавиятъ видъ съ високъ черепъ люде е отъ по-висока степенъ на развитие. Тѣзи отъ тѣхъ, у които е добре развито и оформено челото, ставатъ учени, откриватели и мислители въ всичкитѣ области на естествениѣ, историческиѣ и философскитѣ науки. При добре развито чело заедно съ връхната часть на главата, кждето сж срѣдоточията на висшитѣ нравствени, идеалистични и религиозни чувства, у този видъ люде се явява стремѣжъ къмъ вътрешенъ, духовенъ животъ и

служене на общочовѣшки и високонравствени идеали.

ВИДЪТЪ НА ЧЕЛОТО

По очертанията, формата, височината и широчината на челото трѣбва да сѣдимъ за силата и насокитѣ на умствената дейность и проява у човѣка. Колкото челото е по-високо, по-широко и по-красиво оформено, това показва силата, дълбочината, широчината и многостранността въ схващанията и разбиранията на ума. Голѣмината на челото показва полето, което е разработено отъ ума, а формата на челото показва начина, по който е работилъ умътъ. Като се има предъ видъ, че въ долната частъ, т. е. по основата на челото сѣ разположени срѣдоточията на наблюдателнитѣ и възприемателни способности, чрезъ които работи и се проявява низшиятъ, природниятъ (обективниятъ) умъ, единствената задача на който е да се занимава и да проучава външната, видимата природа, по степента на изпъкналоститѣ въ тази частъ на челото ще сѣдимъ за силата и развитието на природния умъ у човѣка, следователно, и за неговитѣ предразположения и способности да изучава и разбира естественитѣ науки. При това, коя отдѣлна частъ, т. е. мѣстото на кое отдѣлно срѣдоточие изпъква най-много по основата на челото, ще покаже, коя именно способность (гледай картата) е най-силно развита и, следователно,

въ този клонъ отъ естественитѣ науки умътъ е най-силенъ.

По срѣдата на челото сж разположени срѣдотчията на разнитѣ видове паметъ — за мѣста, за време, за събития и т. н., т. е. представнитѣ и събирателни способности, а въ най-горната частъ на челото се намиратъ срѣдоточията на мисловитѣ, разсждъчнитѣ и умозрителнитѣ способности, които сж седалище на висшия, творческия умъ. Следователно, при по-голъма изпъкналостъ на горнитѣ части на челото ние ще сждимъ за силата и развитието на творческия умъ у човѣка.

ОЧЕРТАНИЕТО НА ВЕЖДИТѢ

По очертанието и формата на веждитѣ може да узнаемъ, какъ се разпредѣлятъ и насочватъ силитѣ на умствената дейность и постиженията на тази дейность въ една или друга насока. Така, колкото по-гжсти и по-дебели сж веждитѣ, това говори за силата и дейността на низшия, природния умъ у човѣка. А това ще рече, че умътъ и съзнанието на човѣкъ съ гжсти и дебели вежди се занимаватъ предимно съ въпроси, нѣща и явления отъ външния свѣтъ. Тънкитѣ вежди показватъ силата и дейността на вътрешния, личния, (субективния) умъ. Колкото по-тънки и по-красиво оформени сж веждитѣ, това говори за силата и ясността на предчувствието (интуицията). Джговитѣ вежди показватъ зрѣлъ умъ съ мно-

го знания и опитности и установени възгледи за живота. Хоризонталнитѣ вежди свидетелствуватъ за умъ, чиито разсуждения сж винаги трезви, ясни, претеглени и измѣрени. Буйнитѣ вежди ни говорятъ за умъ съ голѣма борческа сила, но още неуравновесенъ, често вълнуващъ се и спъванъ отъ страститѣ на низшата природа у човѣка.

ВИДЪТЪ НА ОЧИТЪ

Голѣмината, очертанията, формата, цвѣтътъ, движенията и изразтъ на очитѣ отразяватъ душевния животъ на човѣка. Очитѣ съ право сж наричани одледало и езикъ на душата. За тѣхното значение може да се пишатъ цѣли книги, а тукъ ще дадемъ само нѣкои кратки указания за езика на очитѣ.

Голѣмитѣ, изпъкнали, широко разтворени и малко подвижни очи винаги сж признакъ на слаба умствена дейность и плитъкъ душевенъ животъ. Лица съ такива очи минаватъ за неспособни въ всѣко отношение. Очитѣ на даровититѣ и гениални люде не сж нито голѣми, нито много малки, нито изпъкнали, нито хлътнали, не сж присвити, нито пѣкъ широко разтворени. Тѣхнитѣ очи се отличаватъ съ красиво очертана елипсовидна форма и съ откритъ, ясенъ, спокоенъ, дълбокъ, проникателенъ и миловиденъ погледъ. Движенията на клепачитѣ и гледецътъ на очитѣ биватъ всѣкога плавни и напълно съзнателни.

Очи съ твърде тъменъ цвѣтъ показватъ силенъ природенъ умъ, но дълбоко заровенъ въ почвата на низшитѣ желаня и страсти, които го смущаватъ и му прѣчатъ спокойно да работи и да се проявява. Очи съ яснокафявъ цвѣтъ показватъ дълбока и одухотворена мисълъ. Сивозеленикави очи иматъ хора, чийто умъ се отличава съ трезва и широка мисълъ, а синитѣ очи говорятъ за силно въображение и отвлѣчена мисълъ, но слабо развитъ природенъ умъ и малко опитности въ живота. Хора съ сини очи сж деца на природата и затова умътъ имъ още не е потопяванъ въ океана на противоречията и опитноститѣ.

ВИДЪТЪ НА НОСА

Единъ отъ твърде важнитѣ удове въ човѣшкото лице е носътъ. Неговото изследване и проучване трѣбва да става съ голѣмо внимание. По голѣмината и формата на носа се сжди за степенята на съзнанието, което отличава човѣка отъ животнитѣ и отъ другитѣ хора, съзнаващъ себе си и своето „азъ“ като отдѣлно самостоятелно сщество. Сжщо така, по носа се опредѣля силата, носоката, трайността и качеството на умствената дейность у човѣка. При правилно построено лице дължината на носа трѣбва да бжде колкото височината на челото и разстоянието отъ ноздритѣ до края на брадата. Носъ съ по-голѣма или

по-малка дължина представя отклонение отъ необходимата мѣрка.

При идеално построения носъ билото му трѣбва да образува права линия (гледай образа на картата). Изпъкването или снишаването на линията по носното било показва степента на отклонението въ една или друга насока. Горната половина на носа показва умствената дейност, а долната половина — дейността на чувствената природа у човѣка. Следователно, по изпъкването или снишаването на линията по носното било въ горната половина на носа, ние ще сѣдимъ за степента на силната или слаба умствена дейност. Изпъкването на сѣщата линия въ долната половина на носа означава силна чувствена природа, а снишаването — слаба чувствена дейност.

Широко и право било по цѣлата дължина на носа говори за сила, самоувѣреностъ и постоянство въ дейността на ума, сърдцето и волята. Носъ съ тѣсно било показва слаба и непостоянна дейностъ на ума, сърдцето и волята. Гърбавъ, като орлова човка, носъ иматъ лица, които се отличаватъ съ чрезмѣрна умствена, чувствена и волева дейностъ, но съ деспотически склонности, поради което дейността и проявитѣ имъ не сѣ отъ висше естество. Много дългиятъ и изобщо голѣмъ носъ показва силно желание да се прояви личността. Много късиятъ носъ показва умствена и душевна недоразвитостъ.

Изобщо казано, колкото повече носътъ се

приближава до идеалната мѣрка и колкото по-хубаво е оформенъ, това показва хармонична дейность и проява на ума, сърдцето и волята. А колкото по-голъми сж отклоненията отъ идеалната мѣрка и колкото по-безформенъ е носътъ, това показва голъмата дисхармония между ума, сърдцето и волята.

ВИДЪТЪ НА УСТАТА

Голъмината, очертанието и формата на устата, по-точно казано, на устнитѣ, отразяватъ душевния и сърдеченъ животъ на човѣка, т. е. неговата чувствена природа. При идеално устроена уста, широчината ѝ трѣбва да бжде колкото дължината на носа и ухото. (Гледай устата на картата). Горната устна е свързана главно съ проявитѣ на висшитѣ, духовни чувства, а долната устна показва желанията и влѣченията на сърдцето.

Уста, съ еднакво дебели и красиво оформени устни, свидетелствува за надмощие на духовната сжщность върху чувствената природа на човѣка, т. е. сърдцето се ръководи отъ духовното начало. Уста, съ различно дебели и безформени устни, показва несъгласие (дисхармония) между духовната сжщность и сърдечнитѣ прояви — желанията и влѣченията на сърдцето.

Широка уста, съ дебели, безформени и издадени напредъ устни говори за силни страсти, лакомия и низши желаня и влѣчения, т. е.

за надмощие на животинската природа надъ духовната сжщностъ у човѣка. Широка уста, съ тънки, свити и стиснати устни, изразява бедностъ откъмъ духовни и сърдечни прояви. Егоизъмъ, студенина, сухота, завистъ, равнодушие и безсърдечие се излъчватъ отъ лица съ такава уста. Тѣсна уста, съ тънки устни, показва ограничени, повърхностни чувства и желаня и липса на духовенъ животъ.

Общо казано, колкото повече широчината на устата се приближава до размѣритѣ (дължината) на носа и на ушитѣ и колкото по-красиво сж оформени устнитѣ, съгласието между духовната сжщностъ и сърдцето на човѣка е по-голѣмо и по-богатъ, разнообразенъ и красивъ е неговиятъ духовенъ и сърдеченъ животъ.

ВИДЪТЪ НА БРАДАТА

По дължината, широчината, формата и седящето положение на брадата се сжди за силата, издържливостъта, приложението и изпълнението на волевитѣ прояви въ областъта на материалния свѣтъ. Дължината на брадата показва изпълнителната сила на волята, а широчината ѝ — волевата издържливостъ.

Широка и силно издадена напредъ брада показва силна воля и чрезмѣрна волева дейностъ, но не всѣкога ръководена отъ висши духовни подбуди — разумътъ и благороднитѣ пориви на сърдцето, — а често бива изразъ на

внезапни низши прояви. Съ такива бради се отличаватъ диктаторигѣ, насилниците и др. т. Брада, хлътнала назадъ или изгубила необходимитѣ размѣри (дължината на челото и носа), говори за твърде слаба воля въ всѣко отношение.

ВИДЪТЪ НА УШИТЪ

Ушитѣ на човѣка показватъ, какво е полето, върху което се проявяватъ умътъ, сърдцето и волята му. По дължината, широчината, дебелината, гънкитѣ и формата на ушитѣ се познава, какви сж възможноститѣ (площта на ушитѣ) и постиженията (обработката на ушитѣ) на умствената, духовната, чувствената и волевата дейность. Идеално устроено ухо, съ красива форма гледай на картата.

Горната часть на ухото показва умствената възприемчивость и дейность; срѣдната часть изразява впечатлителността, чувствени-тѣ и душевни прояви, а най-долната часть показва възможноститѣ на тѣлесната жизне-ность, т. е. волевата проява.

Отъ казаното дотукъ следва изводътъ, че когато горната часть на ушитѣ е широка, добре развита и красиво оформена, това показва богата умствена впечатлителность, обширна дейность, широки схващания и разби-рания и ясни възгледи. Когато сжщата часть на ушитѣ е слабо развита и не добре оформена, тогава имаме слаба умствена възприем-

чивостъ и дейностъ и твърде ограничени и смътни схващания, разбираня и възгледи. Когато срѣдната частъ на ушитѣ е широка, добре развита и красиво оформена, това свидетелствува за богата впечатлителностъ и разнообразни, красиви душевни и сърдечни изживявания и прояви. Лошо развита и не добре оформена срѣдна частъ на ушитѣ показва слаба впечатлителностъ и едностранчиви, плитки и еднообразни душевни и сърдечни изживявания и прояви.

Долната частъ на ушитѣ, добре развита и красиво оформена, говори за изобилие на тѣлесни сили, крепко здраве и волева дейностъ. При недоразвита и безформена долна частъ на ушитѣ, здравето и волята сж слаби.

ТЕМПЕРАМЕНТИТѢ И ТѢХНИТѢ ОСОБЕНИ СИЛИ

За пълното и всестранно проучаване на силитѣ, мислитѣ, чувствата, способноститѣ, възможноститѣ и проявитѣ на човѣка, освенъ по голѣмината, очертанията и формитѣ на главата, лицето и цѣлото му тѣло изобщо, трѣбва да се има предъ видъ и неговиятъ темпераментъ. Защото отъ темперамента зависи силата, бързината, насоката и широтата на умствената, духовната и тѣлесната му дейностъ.

Темпераментътъ на човѣка е въ зависимостъ отъ качеството и свойството на мате-

рията, която влиза въ състава на тѣлото и кръвта му, както и отъ качеството и свойства на онзи родъ сили, които действуватъ въ устройството и работата на тѣлеснитѣ удове и кръвта му.

Известно е, че материята въ природата се намира въ четири различни състояния: твърдо, течено, въздухообразно и огнено състояние, кждето качествата и свойства на материята се много различаватъ. Тѣзи различни състояния на материята се явяватъ вследствие действията на четиритѣ рода природни сили, които сж наречени *жизненъ етеръ*, *химически етеръ*, *свѣтлиненъ етеръ* и *топлиненъ етеръ*. Въ твърдото състояние на материята действуватъ силитѣ на жизнения етеръ; въ течното състояние на материята действуватъ силитѣ на химическия етеръ; въ въздухообразното състояние на материята действуватъ силитѣ на свѣтлинния етеръ и въ огненото състояние на материята действуватъ силитѣ на топлинния етеръ.

Следователно, въ зависимостъ отъ това, дали въ устройството и работата на тѣлото и кръвта у людетѣ преобладава действието на жизнения етеръ, химическия етеръ, свѣтлинния етеръ или топлинния етеръ, тѣ спадатъ къмъ единъ отъ четиритѣ темперамента, наречени *земенъ темпераментъ*, *воденъ темпераментъ*, *въздушенъ темпераментъ* и *огненъ темпераментъ*. Людетѣ отъ тѣзи четири темперамента рѣзко се различаватъ единъ отъ другъ, както по своитѣ външни отличителни

черти, така сжщо и по характернитѣ си навици и прояви. Тукъ ще посочимъ само нѣкои отъ най-важнитѣ особености на всѣки темпераментъ по отдѣлно.

Най-важнитѣ външни отличителни белези на тѣзи темпераменти сж: строежъ, цвѣтъ, твърдостъ, мекота, топлина, студенина, влажностъ, сухота, нѣжностъ или грубостъ на кожата.

Кожата на земния темпераментъ на лицето е дебела и има твърде грубъ видъ. Цвѣтътъ ѝ е неопредѣленъ, приличенъ на цвѣта на земята. Строежътъ ѝ е отъ клетки съ квадратна форма. При ржкуване съ лице отъ земенъ темпераментъ се чувствува, че кожата на дланъта му е корава, суха и студена. Тя почти никакъ не се изпотява. Мислитѣ, чувствата, схващанията, разбиранията и решенията на лица отъ земния темпераментъ сж винаги твърде бавни, неувѣрени, нерешителни и колебливи. Движенията, походката, говорътъ и работата имъ сж всѣкога мудни.

Кожата на лицето у водния темпераментъ е чисто бѣла или малко възблѣда. На видъ е твърде нѣжна, тънка и гладка. Строежътъ ѝ е отъ клетки съ форма на полукръгове. При ржкуване съ тѣхъ се чувствува, че кожата на дланъта имъ е мека, студена и влажна. Твърде мжно се изпотява и съвсемъ слабо обгаря отъ слънцето. Кожата на тѣлото е гладка, безъ косми.

Мислитѣ, чувствата, схващанията, разбиранията и решенията на людетѣ отъ водния темпераментъ сж по-силни, по-бързи и по-ши-

роки отъ тѣзи на земния темпераментъ, но сж много промѣнчиви, непостоянни, неиздържливи. Въ сравнение съ людетѣ отъ земния темпераментъ, тѣзи отъ водния темпераментъ сж два пѣти по-подвижни и по-дейни.

Кожата на лицето у люде отъ въздушния темпераментъ има червенъ или розовъ цвѣтъ. Лесно изгаря отъ слънцето. Строежътъ ѝ е тънъкъ и нѣженъ, отъ клетки съ трижгълна форма. Често и изобилно се изпотява, вследствие на което е широкопореста. Има доста косми по тѣлото. При ржкуване се чувствува, че кожата на дланъта е мека, влажна и гореща. Мислитѣ, чувствата, схващанията, разбиранията и решенията на людетѣ отъ въздушния темпераментъ сж твърде силни, бързи, трайни, широки и самоувѣрени. Походката, подвижността и говорътъ имъ се отличаватъ съ бързина, живостъ, плавностъ, увѣреностъ и смѣлостъ. Умствената, духовната и волевата дейностъ на люде отъ въздушния темпераментъ е два пѣти по-голѣма, отколкото на люде отъ водния темпераментъ и четири пѣти по-голѣма, отколкото на люде отъ земния темпераментъ.

Кожата на лицето у люде съ огненъ темпераментъ се отличава съ възжълтъ, матовъ цвѣтъ. Строежътъ имъ е тънъкъ и нѣженъ, отъ клетки съ обла форма. Изложена на слънцето тя силно изгаря и потъмнява. Често и лесно се изпотява. Кожата по цѣлото тѣло е доста космата. При ржкуване съ люде отъ огненъ темпераментъ се чувствува, че кожа-

та на дланъта имъ е корава, суха и гореща.

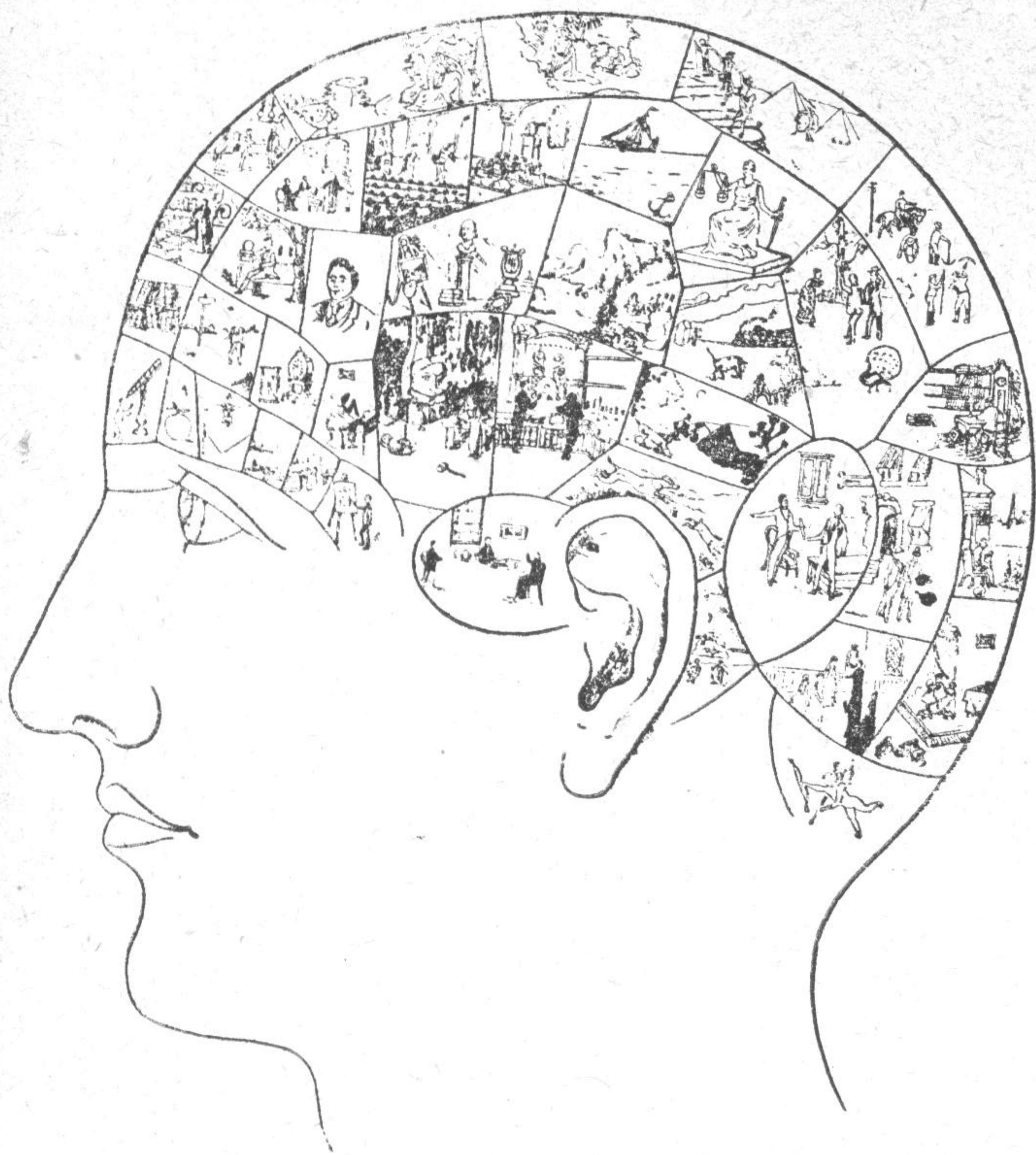
Мислитѣ, чувствата, схващанията, разбиранията и решенията на люде отъ огнения темпераментъ сж най-силни, най-бързи, най-широки, най-трайни, винаги решителни и самоувѣрени. Бързината на походката, движенията, похватността и говорътъ имъ е най-голъма. Умствената, духовната и волевата дейностъ на люде отъ огнения темпераментъ е най-силна, най-голъма и най-обширна.

Природата на люде отъ земния и водния темпераментъ е пасивна, възприемаща, подаваща се на влияние и ръководене, поради което съзнанието на тѣзи люде е заето предимно съ тѣхния личенъ, вътрешенъ животъ. Тѣ съ готовностъ приематъ и върватъ въ това, което сж измислили, открили и наредили людетѣ отъ въздушния и огнения темпераментъ. Природата на люде отъ въздушния и огнения темпераменти е активна, проявяваща се, ръководеща и налагаща се, поради което тѣхното съзнание е заето предимно съ външния, съ обществения животъ.

Само между людетѣ отъ въздушния и огнения темпераменти се явяватъ гениалнитѣ творци въ областъта на науката, изкуствата и техниката, както и голѣмитѣ личности—общественици, държавници, реформатори и пр.

Людетѣ отъ въздушния и огнения темпераменти сж носители и изразители на мъжкото начало у човѣка, а тѣзи отъ земния и водния темпераменти сж носители и изразители на женското начало у човѣка.

ИВ. А. ИЗВОРСКИ

РЖКОВОДСТВО

ЗА

ФРЕНОЛОГИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ

СОФИЯ
1988

Къмъ френологическата цвѣтна карта ще дадемъ
безплатно още едно ръководство на г. г. абонатитѣ,
и на тѣзи които сж се снабдили съ картата
затова молимъ всички да си съобщатъ по пощата
точния адресъ на Никола П. Каишевъ—Бул. „Князь
Карлъ Шведски“ № 52 — София—4 пощенски клонъ.

Намира се за проданъ при АСЕНЪ Д. КУМАНОВЪ,
книженъ складъ, ул. „Кн. Александъръ I“. № 4'
(входъ, ул. „Клементина“) — телефонъ 2-14-42.
Сжщиятъ складъ доставя всички окултни книги,
български и чуждестранни, както и всѣкаква
чуждестранна литература, по поръчка.